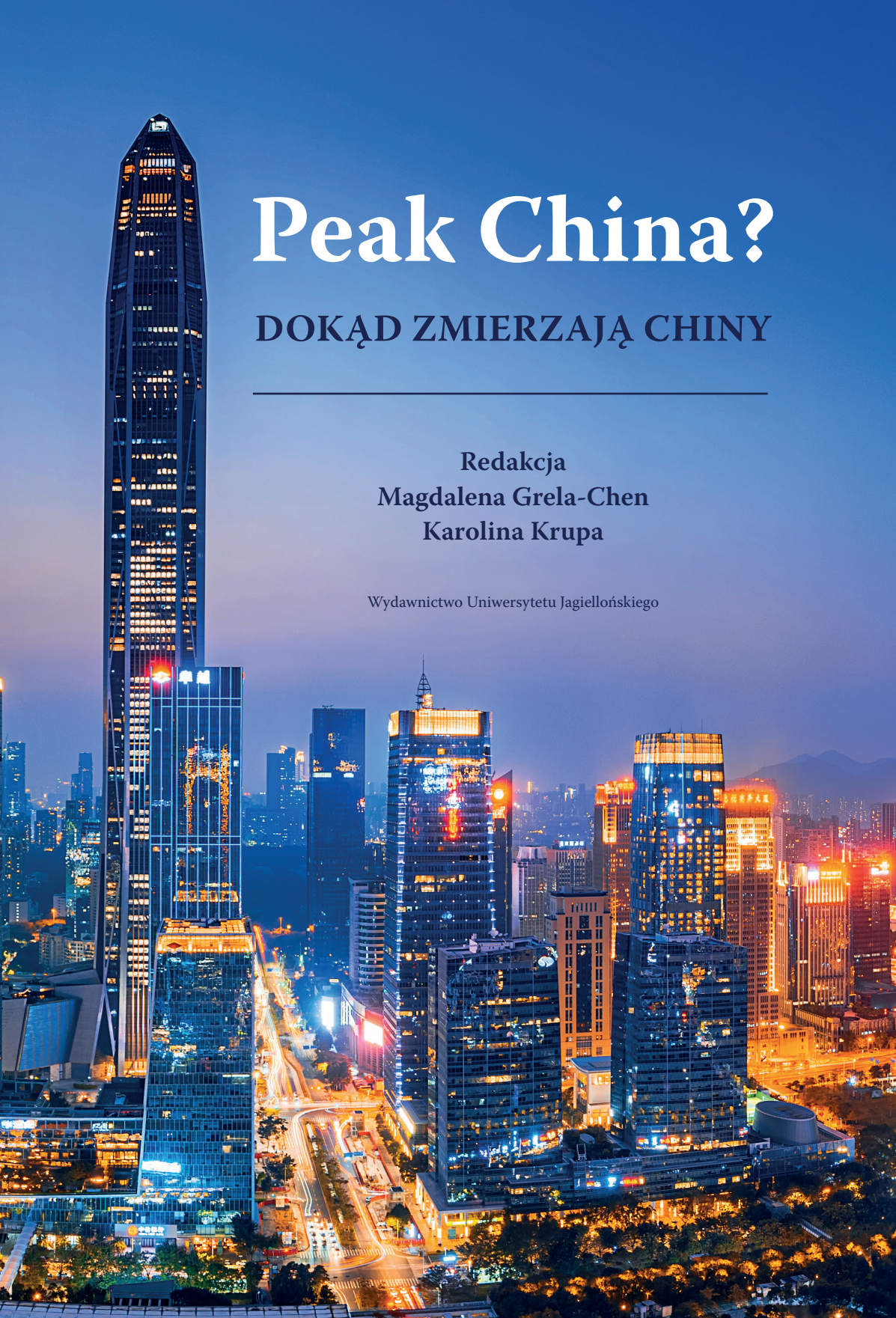

A nighttime photograph of a dense urban skyline, likely Hong Kong. The most prominent feature is the Peak Tower on the left, which is brightly lit and stands out against the dark blue sky. Other skyscrapers are visible in the background, some with glowing windows and others with illuminated facades. The foreground shows a mix of lower buildings, streets with light trails from traffic, and some greenery. The overall atmosphere is one of a bustling, modern metropolis.

Peak China?

DOKĄD ZMIERZAJĄ CHINY

Redakcja
Magdalena Grela-Chen
Karolina Krupa

Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego

Peak China?

DOKĄD ZMIERZAJĄ CHINY

Peak China?

DOKĄD ZMIERZAJĄ CHINY

Redakcja
Magdalena Grela-Chen
Karolina Krupa

Publikacja dofinansowana przez Uniwersytet Jagielloński ze środków Instytutu
Bliskiego i Dalekiego Wschodu

Recenzent

dr hab. Robert Kłaczyński, prof. UKEN

Projekt okładki

Marta Jaszczyk

© Copyright by Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego & Autorzy

Wydanie I, Kraków 2025

All rights reserved

Niniejsza książka stanowi utwór chroniony na podstawie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Prawami do tego utworu dysponuje Wydawca – Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego. Bez zgody Wydawcy niedopuszczalne jest kopiowanie, rozpowszechnianie lub inne korzystanie z niniejszej książki w całości lub z jej fragmentów z wyjątkiem dozwolonego użytku osobistego lub publicznego.

ISBN 978-83-233-5542-7 (druk)

ISBN 978-83-233-7704-7 (PDF)

<https://doi.org/10.4467/K7704.5/25.25.21378>

WYDAWNICTWO
UNIwersytetu
JAGIELLOŃSKIEGO

www.wuj.pl

Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego

Redakcja: ul. Michałowskiego 9/2, 31-126 Kraków

tel. 12 663 23 80

Dystrybucja: tel. 12 631 01 97

tel. kom. 506 006 674, e-mail: sprzedaz@wuj.pl

Konto: PEKAO SA, nr 80 1240 4722 1111 0000 4856 3325

Spis treści

Wstęp	7
-------------	---

1

CHINY W PERSPEKTYWIE WEWNĘTRZNEJ

MAGDALENA SZYMCZAK

Rozwój Chin w kontekście zrównoważonego rozwoju	13
---	----

MICHAŁ SABAT

<i>Economic Complexity Index</i> a chińskie perspektywy wzrostu gospodarczego	31
--	----

KAROLINA KRUPA

Obietnica stabilnego wzrostu? Merytokracja w chińskiej narracji strategicznej w czasach rządów Xi Jinpinga	49
---	----

BARTOSZ JAKUBCZYK

Od „leżenia płasko” po „gnicie”. Dlaczego młodzi Chińczycy nie chcą ciężko pracować	67
--	----

2

CHINY A TAJWAN

KONRAD PIWOWARCZYK

Chińskojęzyczny komizm w dobie globalizacji	85
---	----

MAGDALENA GRELA-CHEN

Ruch <i>hanfu</i> jako szansa dla Chin i wyzwanie dla Tajwanu	105
---	-----

JAKUB FURLANETTO

Odległa inwazja – chęci a rzeczywistość	119
---	-----

3**CHINY A ŚWIAT****MIKOŁAJ SZOSTEK**

Czynniki wewnętrzne a postawa Filipin i Wietnamu wobec Chin ...	143
---	-----

JOANNA KATARZYNA PUCHALSKA

Rising Tide: evolving Japanese security policy and naval forces in response to China's maritime buildup	163
--	-----

URSZULA WIERZYK

Chinese influence on autocratization	185
--	-----

DARIA KONARSKA

Balancing between neo-colonialism. Gustavo Petro's policy towards Washington and Beijing	207
---	-----

Noty o autorach	223
-----------------------	-----

WSTĘP

Wzrost znaczenia Chin i ich zaangażowania w kwestie globalnej polityki, który możemy obserwować szczególnie po 2010 roku, nie tylko zwraca uwagę środowisk naukowych, ale także przekłada się na powszechne zainteresowanie Państwem Środka. Nawiązania do Chin pojawiają się podczas dyskusji o rozwoju modelu gospodarczego czy ekspansji politycznej, nie sposób ich uniknąć również przy omawianiu kwestii uniwersalnych wyzwań, takich jak zmiany klimatyczne czy też redefinicja systemu globalnego zarządzania. Niezależnie od tego, czy pojawiające się w przestrzeni publicznej opinie dotyczące kroków podejmowanych przez Chiny na arenie międzynarodowej są pozytywne, czy negatywne, państwo to niewątpliwie stanowi obecnie część naszej rzeczywistości, dlatego warto starać się je poznać i zrozumieć, analizując kompletny obraz Chin, a nie tylko jego fragmenty wyłaniające się z doniesień, na które można trafić w mediach.

Chęć pochylenia się nad tymi właśnie kwestiami – w jakim kierunku zmierzają współczesne Chiny, jakie aspekty odgrywają najważniejszą rolę funkcjonowania tego państwa i za pomocą jakich narzędzi należy analizować tę problematykę – była motywacją do zorganizowania Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Peak China? Dokąd zmierzają Chiny”, która odbyła się w styczniu 2024 roku w Krakowie. W ramach obrad, podzielonych na pięć paneli tematycznych, swoje wystąpienia zaprezentowało 33 prelegentów z kilku ośrodków naukowych z całej Polski. Organizatorem wydarzenia była grupa studentów działających w ramach sekcji chińskiej Dalekowschodniego Koła Naukowego UJ, wspierana przez kadrę Instytutu Bliskiego i Dalekiego Wschodu UJ. Wydarzenie okazało się okazją do wymiany poglądów oraz pogłębionego namysłu

nad współczesnymi Chinami, przede wszystkim dalszym kierunkiem, w jakim będzie zmierzać to państwo. Ku wielkiej radości organizatorów wydarzenie przyciągnęło również uwagę osób niezwiązanych bezpośrednio ze społecznością akademicką, co zadecydowało o jego wartości edukacyjnej. Pragnąc kontynuować rozpoczętą w styczniu 2024 roku dyskusję, przedstawić wyniki badań prelegentów szerszej publiczności oraz umożliwić młodym i aspirującym naukowcom włączenie się w szerszy nurt toczącej się obecnie w polskim środowisku akademickim debaty na temat roli i przyszłości Chin we współczesnym świecie, komitet organizacyjny podjął decyzję o rozpoczęciu prac nad publikacją pokonferencyjną.

W niniejszej książce odzwierciedlenie znalazła struktura samej konferencji. Jako osoby naukowo zajmujące się Chinami, wierzymy, że aby naprawdę zrozumieć to państwo i adekwatnie analizować jego działanie na arenie międzynarodowej, konieczny jest pogłębiony namysł nad chińską rzeczywistością. Dlatego też wyzwania w polityce wewnętrznej stanowiły istotną część dyskusji, a także swoisty punkt wyjścia do analizowania pozostałych zagadnień. W tym kontekście prelegenci zdecydowali się pochylić między innymi nad takimi kwestiami, jak znaczenie Komunistycznej Partii Chin we współczesnej ChRL, rola Xi Jinpinga jako lidera, działalność ruchu *hanfu* (汉服运动, *hanfu yundong*) w kontekście relacji w Cieśninie Tajwańskiej czy narracje mające przemożny wpływ na kształtowanie się chińskiej rzeczywistości.

Kolejny temat, który został podjęty podczas styczniowej konferencji, to chińska polityka międzynarodowa. Biorąc pod uwagę szerokie zaangażowanie Chin w projekty infrastrukturalne w Afryce czy Azji Centralnej, pełną wyzwań, lecz intensywną współpracę z krajami Unii Europejskiej czy strategiczną rywalizację ze Stanami Zjednoczonymi, temat ten można uznać za jeden z najbardziej kontrowersyjnych, a zarazem złożonych we współczesnych stosunkach międzynarodowych. W szczególności przedmiotem kolejnych wystąpień były stosunki Chin z krajami Ameryki Południowej, stosunki chińsko-izraelskie oraz zagadnienie relacji chińsko-rosyjskich w kontekście wojny na Ukrainie, a także chińska działalność w Afryce i perspektywy rozwoju relacji chińsko-izraelskich. W celu pogłębienia namysłu i przeniesienia go na poziom uniwersalny i systemowy poruszone zostały również takie wątki, jak działalność Chin w WTO oraz wpływ ChRL na autokratyzację państw.

Innym obszarem zgłębianym podczas konferencji była kwestia implikacji wzrostu znaczenia Chin w kontekście regionalnym. Dynamika relacji

w regionie ze względu na strategiczne znaczenie Pacyfiku we współczesnych relacjach międzynarodowych zdecydowanie zasługuje na uwagę. W tym kontekście zostały przeanalizowane takie sprawy, jak: rywalizacja między USA i ChRL w obszarze przemysłowym, konotacje planu Chin 2049 w ujęciu regionalnym, relacje chińsko-filipińskie oraz możliwe implikacje militarnego zaangażowania ChRL w Cieśninie Tajwańskiej.

Kolejną płaszczyzną, którą nie sposób pominąć podczas dyskusji o dalszym kierunku rozwoju chińskiego państwa, jest sektor gospodarczy. Właśnie w sferze gospodarczej, między innymi w pułapce średniego dochodu czy też w koniunkturalnych problemach, z którymi mierzy się chińska gospodarka, wielu specjalistów upatruje symptomów spowolnienia dynamiki rozwojowej Chin. W tym kontekście podczas konferencji zostały podniesione takie problemy, jak: zadłużenie chińskich władz lokalnych, kryzys na chińskim rynku deweloperskim lub kwestia transformacji energetycznej. Poruszono również temat *Economic Complexity Index* jako narzędzia analizy dynamiki chińskiego rozwoju gospodarczego oraz specyfikę prawa własności w Chinach i jego wpływ na inwestycje.

Następną sferą tematyczną konferencji była kwestia kultury i społeczeństwa. Zagadnienia te organizatorzy uznają za elementarną część namysłu nad współczesnymi Chinami, które być może w największym stopniu obrazują zachodzące w tym kraju przemiany. Bardzo cieszymy się, że dzięki nowatorskiemu ujęciu tematu przez prelegentów mieliśmy okazję zajrzeć do „wewnętrznego kręgu” chińskiego społeczeństwa, zaznając się między innymi z taką tematyką, jak specyfika chińskiego komizmu czy uwarunkowania powstawania nowych ruchów społecznych w Państwie Środka.

Klucz tematyczny został zachowany przy kompozycji samej publikacji. Książka, którą trzymają państwo w ręce, zawiera 10 artykułów i jest podzielona na trzy części. Pierwsza część jest poświęcona problematyce chińskiej polityki wewnętrznej, zarysowując zarazem kontekst dla dalszej części pracy. Druga nosi tytuł *Chiny a Tajwan*. Wyodrębnienie tematyki dotyczącej Tajwanu było podyktowane szczególną specyfiką relacji w Cieśninie Tajwańskiej, które zdaniem zespołu redakcyjnego mogą stanowić klucz do pogłębionej analizy zjawisk zachodzących obecnie w polityce Chin. Ostatnia część została w całości poświęcona ukazaniu dynamiki stosunków ChRL ze światem zewnętrznym.

Niniejsza publikacja skierowana jest do wszystkich osób zainteresowanych procesami zachodzącymi we współczesnych Chinach oraz wpływem

tego zjawiska w skali globalnej. Jako komitet redakcyjny wyrażamy nadzieję, że książka ta stanie się punktem wyjścia do namysłu i pogłębionej debaty naukowej nad kierunkiem, w jakim zmierzają Chiny. Liczymy także, że zamieszczone w niej artykuły okażą się pomocne dla studentów, doktorantów i wszystkich osób chcących poszerzyć swoją wiedzę w zakresie współczesnej ChRL. Liczymy na to, że przyczyni się ona do wzrostu świadomości na temat Azji i studiów azjatyckich w naszym kraju.

Publikacja ta nie powstałaby, gdyby nie zaangażowanie wielu osób, które okazały nam pomoc i wsparcie zarówno na etapie organizacji samej konferencji, jak i w trakcie trwania procesu redakcyjnego. W pierwszej kolejności pragniemy podziękować całej społeczności Instytutu Bliskiego i Dalekiego Wschodu Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wyjątkowa atmosfera otwartości i wspólnoty panująca w Instytucie, w połączeniu z unikatowym podejściem do badania spraw azjatyckich, stanowi motywację do podejmowania inicjatywy i aktywnego angażowania się w życie społeczności akademickiej, czego przejawem od lat pozostaje działalność Dalekowschodniego Koła Naukowego. Szczególne podziękowania kierujemy w stronę Pana Profesora Łukasza Gacka, Pana Profesora Marka Świstaka, Pana Doktora Rafała Kwiecińskiego oraz Pana Doktora Adriana Brony, którzy zaangażowali się w organizację konferencji, wspierając nas swoim doświadczeniem oraz cennymi radami. Wyrazy wdzięczności składamy również wszystkim prelegentom oraz słuchaczom konferencji „Peak China? Dokąd zmierzają Chiny”. To właśnie dzięki państwu możliwe było stworzenie wyjątkowej atmosfery i zainicjowanie dyskusji, która stała się inspiracją do rozpoczęcia prac nad tym tomem.

Mamy nadzieję, że ta książka sprawi, iż będziemy o krok bliżej do odpowiedzi na nieoczywiste i skomplikowane pytanie, będące motywem przewodnim całego podjętego przez nas projektu: „Dokąd zmierzają Chiny?”. Wszelkie czynniki wskazują, że pytanie to będzie towarzyszyło nam przez najbliższe lata, czas zatem się z nim zmierzyć.

Pekin, kwiecień 2024

Noty o autorach

Jakub Furlanetto – w lipcu 2023 roku ukończył z wyróżnieniem Studia nad Koreą w Instytucie Bliskiego i Dalekiego Wschodu na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego. Dalszą edukację odbywa na tym samym wydziale, jest słuchaczem Studiów Strategicznych nad Azją. Interesuje się stosunkami międzynarodowymi, historią XX i XXI wieku oraz tematami związanymi z wojskowością. Zna angielski, hiszpański, niemiecki, kontynuuje naukę języka koreańskiego.

Magdalena Grela-Chen – dr, asystent w Instytucie Bliskiego i Dalekiego Wschodu Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Do jej zainteresowań należą zagadnienia związane z tradycyjnym strojem w Azji, w szczególności relacje między strojem a polityką, jak również rola przekazu pozawerbalnego w działalności politycznej. Jest autorką artykułów dotyczących *hanfu* i mody chińskiej. W 2022 roku obroniła rozprawę doktorską zatytułowaną *Relacje pomiędzy strojem a polityką. Przekaz pozawerbalny w działalności politycznej kobiet w Chinach i Indiach. Przypadki wybitnych przedstawicielek życia politycznego obu krajów*.

Bartosz Jakubczyk – absolwent I stopnia studiów nad Chinami oraz student II stopnia studiów europejskich na Uniwersytecie Jagiellońskim. Dawniej pełnił funkcję wiceprezesa Dalekowschodniego Koła Naukowego UJ, a obecnie jest członkiem zarządu Koła Naukowego Europeistyki na tej samej uczelni. Jego badania koncentrują się głównie na polityce i relacjach między Europą a Azją oraz na socjologii społeczeństw Azji i świata zachodniego.

Daria Konarska – ukończyła studia magisterskie z zakresu amerykanistyki na Uniwersytecie Jagiellońskim, a także dwa kierunki studiów licencjackich na tej

samej uczelni: pierwszy z zakresu studiów latynoamerykańskich, drugi z zakresu studiów bliskowschodnich. Obecnie realizuje studia doktoranckie z zakresu nauk politycznych i prawnych na Universidad Pontificia Bolivariana (UPB) w Medellín. W 2022 roku uczestniczyła w programie wymiany studenckiej na Narodowym Uniwersytecie Kolumbii. Jej zainteresowania naukowe koncentrują się na tematyce związanej zarówno z polityką wewnętrzną i zagraniczną, jak i współczesną historią Kolumbii.

Karolina Krupa – doktorantka w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych Uniwersytetu Jagiellońskiego. Ukończyła sinologię i studia strategiczne nad Azją na UJ, w ramach wymiany semestralnej studiowała międzynarodowe nauczanie języka chińskiego i stosunki międzynarodowe na Pekińskim Uniwersytecie Języków Obcych. Obecnie jest związana z Ośrodkiem „Instytut Konfucjusza w Krakowie” UJ, gdzie prowadzi zajęcia z języka chińskiego i odpowiada za organizację wydarzeń związanych z kulturą i historią Chin.

Konrad Piwowarczyk – kulturoznawca dalekowschodni, absolwent Instytutu Bliskiego i Dalekiego Wschodu na Uniwersytecie Jagiellońskim. Na Tajwanie stypendysta National Sun Yat-sen University oraz National Chengchi University. Rozprawę doktorską obronił na Uniwersytecie Komisji Edukacji Narodowej. W swojej pracy doktorskiej *Kulturowe różnice w upolitycznianiu komizmu* porównał satyrę amerykańską, francuską, polską i chińską. Komik i przewodnik po Krakowie.

Joanna Katarzyna Puchalska – absolwentka Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Supraślu oraz Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, ukończyła etnologię i antropologię kulturową na Wydziale Historycznym, a także porównawcze studia cywilizacji na Wydziale Filozoficznym. Swoją rozprawę doktorską, obronioną na Uniwersytecie SWPS w Warszawie, poświęciła *bushidō* – etosowi samurajów. Jej zainteresowania badawcze obejmują przede wszystkim historię Azji i Europy, a zwłaszcza zagadnienia związane z wojskowością i militariami, ze szczególnym uwzględnieniem kultury japońskiej. Pracę akademicką uzupełnia praktyką sztuk walki.

Michał Sabat – doktorant Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie bada rolę technologii w chińskiej *grand strategy* oraz wpływ kultury strategicznej Chin w obszarze rozwoju technologicznego i dalsze implikacje tegoż procesu dla systemu międzynarodowego. W 2022 roku obronił

z wyróżnieniem licencjat na kierunku studia nad Chinami w Instytucie Bliskiego i Dalekiego Wschodu Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ, a jego praca *Nauka i technika jako źródło potęgi Chin* otrzymała Nagrodę Dziekana WSMiP dla najlepszych prac licencjackich (III miejsce w konkursie).

Mikołaj Szostek – absolwent kierunku studia strategiczne nad Azją w Uniwersytecie Jagiellońskim i lektor języka chińskiego w Instytucie Konfucjusza w Krakowie. Ukończył licencjat z języka chińskiego na Uniwersytecie Nankińskim. Oprócz stosunków międzynarodowych interesuje się językoznawstwem i fotografią.

Magdalena Szymczak – asystent w Katedrze Finansów Publicznych Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, studentka studiów magisterskich Korean Studies na Uniwersytecie Jagiellońskim i Keimyung University.

Urszula Wierzyk – absolwentka studiów magisterskich z zakresu studiów azjatyckich. Obecnie kończy II stopień studiów magisterskich z polityki i zarządzania publicznego na Uniwersytecie w Konstancji (Niemcy). Jest pasjonatką łączenia swojej wiedzy o Chinach z praktycznymi umiejętnościami zarządzania, aby wprowadzać namacalne zmiany w otaczającym środowisku i przyczyniać się do tworzenia lepszych procesów dostarczania wartości publicznych.

Redakcja
Mirosław Ruszkiewicz

Korekta
Katarzyna Ziola-Zemczak

Skład
Hanna Wiechecka

Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego
Redakcja: ul. Michałowskiego 9/2, 31-126 Kraków
tel. 12 663 23 80

Publikacja *Peak China? Dokąd zmierzają Chiny* stanowi zbiór artykułów naukowych nawiązujących do referatów wygłoszonych podczas ogólnopolskiej konferencji naukowej, która odbyła się w Instytucie Bliskiego i Dalekiego Wschodu UJ. Pozycja łączy interdyscyplinarne podejście autorów reprezentujących szereg dyscyplin, od nauk o kulturze i religii, poprzez politologię i stosunki międzynarodowe, aż do ekonomii.

Na kartach monografii poruszono wiele tematów związanych z przemianami zachodzącymi we współczesnych Chinach, takich jak ewolucja systemu politycznego, perspektywy rozwoju sytuacji w Cieśninie Tajwańskiej czy znaczenie ChRL w kontekście bilateralnych oraz multilateralnych stosunków międzynarodowych. Szeroki przekrój przeanalizowanych tematów oraz interdyscyplinarne podejście sprawiają, że publikacja będzie przydatna dla wszystkich osób pragnących lepiej zrozumieć skomplikowane i wielowątkowe zjawiska zachodzące w omawianym państwie.

WYDAWNICTWO
UNIwersytetu
JAGIELLOŃSKIEGO

www.wuj.pl

ISBN 978-83-233-5542-7

9 788323 355427